

vodu nevznikl jí nějaký postěžní nárok na náhradu škody proti žalovaným jako škůdcům a nemohla jej ovšem ani žalobcům platně postoupiti.

„Čís. 4462.

Předal-li kupitel prodávateli ku »vyrovnání« ve smlouvě »vykázaného« nedoplatku kupní ceny směnku, jež byla hotova až na podpis prodávatele jako vydavatele, nastala tím přeměna dosavadního obecnoprávního dluhu ve dluh směnečnoprávní. Kupitel byl nadále oprávněn a povinen platiti pouze tomu, kdo se vykázal směnkou a s ním po případě ujednati, že na místo části směnečného dluhu nastupuje nový obecnoprávní dluh, knihovně zjištěný.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Rv I 1429/24.)

Žalobě spoluprodávatelky proti kupitelům domu o zaplacení poloviny nedoplatku kupní ceny bylo oběma nižšími soudy vyhověno. Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Jest nesporně zjištěno, že smlouvou trhovou ze dne 27. ledna 1923 bylo mezi tehdejšími prodávateli Františkem Č-em a žalobkyní Marií Č-ovou a žalovanými jako tehdejšími kupiteli polovice domu ujednáno, že se zbytek kupní ceny 70.000 Kč vyrovnává směnkou, a že důsledkem toho žalovaní vydali a jako příjemci podepsali směnky, znějící na 50.000 Kč a 20.000 Kč a je prodávatelům odevzdali. Nižší soudy přezírají ve svém právním posouzení tuto skutečnost a odepírají jí jakýkoli právní význam, uvádějice ve svých rozsudcích v podstatě, že tím nedošlo ku zrušení závazku ani zaplacením dle §u 1412 obč. zák., ani dáním na místo placení dle §u 1414 obč. zák. a že toto zrušení bylo by se mohlo státi jen skutečným placením dlužné částky k rukám oprávněných věřitelů, jímž byla co do polovice žalobkyně. K názoru tomu dospívají nižší soudy přes to, že v tomto směru námitka se strany žalobkyně výslovně ani vznesena nebyla, úvahou, že ony směnky nejsou vůbec směnkami, ježto na nich scházel podpis vydavatelů, jimiž dle zjištění soudu měli býti oba prodávatelé (čl. 4 a 36 směn. řádu). S názorem tímto souhlasiti nelze. Podpis vydavatelův na směnce jest arciž podstatnou náležitostí směnky a nesmí scházeti, jde-li o uplatnění směnečnoprávního nároku ze směnky. Tím však není řečeno, že směnka, která ještě nevykazuje tohoto k platnosti nezbytného skripturního aktu, jest prostě právně bezvýznamným kusem papíru, jak nižší soudy za to mají. Zákon (směnečný řád) nepředepisuje, že se na směnku mají vepsati jednotlivé skripturní akty nebo zákonné náležitosti v určitém časovém sledu, a proto může také papír (směnečný blanket), jako směnka ještě nehotový, opatřený akceptem odevzdán býti k pozdějšímu vyplnění (podpisem vydavatele) na ten způsob, že příjemce papíru může směnku vyplniti teprve tehdy, až dojde k tomu, by z ní vlastník směnky směnečnoprávní nárok uplatnil; tím nabývá samostatného, neodvolatelného, docela i zděditelného a

přenositelného majetkového práva, vyplněním blanketu zříditi platnou směnku. Záleželo tedy jediné na prodatelích Františku C-ovi a na žalobkyni, by připojením podpisů svých nebo některého z nich jako vydatelů z těchto akceptem žalovaných opatřených a jim k tomu účelu odevzdaných ještě nehotových směnek učinili směnky platné. Z toho, že to bylo právě v jejich možnosti jim plně a volně poskytnuté, vyplývá důsledně, že žalobkyně k této námitce, již ostatně ani neučinila, není ani právně legitimována, ježto tento nedostatek směnky nevzešel z příčin žalovaným na vrub přičitatelných a dle povahy věci takováto námitka příslušíti může především tomu, proti němuž se směnečnoprávní nárok činí. Je-li tomu tak, že žalovaní prodatelům předali ku »vyrovnání« ve smlouvě »vykázaného« nedoplatku kupní ceny, tudíž na místo placení tyto až na jejich vlastní podpis jako vydatelů hotové směnky, kterýžto podpis prodatelé mohli a směli kdykoliv do směnky vepsati, nelze na skutečnost tuto po právní stránce nazírat jinak než, že tím nastala, jak žalovaní právem uplatňují, přeměna dosavadního obecnoprávního dluhu (ze smlouvy kupní) za jeho současného zrušení ve dluh směnečnoprávní (§ 1376 obč. zák. a násl.) v ten rozum, že dluh ten neměl mezi stranami nadále pozůstávati z onoho původního právního důvodu, byl co do důvodu toho odevzdáním směnek zrušen (»vyrovnán«) a měl nadále trvati a uspokojení dosíci jako dluh směnečnoprávní. V témž smyslu na věc nahlížela i strana žalující, jak patrně jest z dopisů jejího právního zástupce ze dne 1. září 1923 a 24. září 1923, dále z přípravného spisu jejího, v němž o sobě mluví jako o »spoluvlastníci« směnky a uvádí, že vzhledem ku »zrušení« směnky »trvá« (t. j. znovu obživla) původní pohledávka z kupní ceny. Touto přeměnou nastal arciť podstatně rozdílný stav v dlužním poměru; jako věřitelé pohledávek ustupovaly v pozadí osoby, které jimi dle původního právního důvodu byly a věřitelem pro žalované byl ten, kdo se jim držením směnky jako takový mohl vykáhati, neboť od této přeměny byli žalovaní povinni i oprávněni platiti jen tomu, kdo se jim takto jako věřitel vykázal (čl. 39 směn. ř.), aniž jim bylo třeba kromě zlého úmyslu nebo hrubé nedbalosti tuto legitimaci zkoumati. Bylo naopak vnitřní věci manželů Č-ových, aby se o vybrání této směnečné pohledávky mezi sebou srovnali, a příhody, které se potom mezi nimi k vůli jednání o rozvod udály, nemohou se dotýkati žalovaných. Hlásil-li se jim za tohoto stavu ostatně i s odvoláním se na majetkové uspořádání se žalobkyní František Č. jako nynější výhradný držitel směnky a věřitel této směnečné pohledávky a pokládal-li a uznával-li ho za držitele i věřitele směnky také notář, který veškeré tyto právní záležitosti jednak mezi žalovanými a manželi Č-ovými, jednak mezi těmito manželi navzájem projednával, jako plnomocník těchto směnek v uschování měl a je později přes odpor žalobkyně i Františku Č-ovi vydal, dlužno zajisté žalovaným přiznati, že mohli vším právem Františka Č-a pokládati za svého pravého věřitele. Zapravili-li tedy splátku na tento směnečný dluh k jeho rukám v ten rozum, že zbytek směnečné pohledávky 50.000 Kč byl dle vydaného o tom dluhopisu na koupeném domě jakožto obecnoprávní dluh pro Františka Č-a zástavně pojištěn, a byly-li na to, třeba i nějaký čas později, jim směnky vráceny, zrušen byl touto novou přeměnou platně i tento směnečný dluh a nastoupil místo něho onen pro Františka Č-a dluhopisem upsaný knihovní

dluh. V tuto skutečnost musí se vpraviti i žalobkyně, ovšem zůstává jí vyhrazeno, by si své domnělé právo pohledávala u těch, o nichž se domnívá, že neoprávněným použitím směnek ji v jejím nároku na podíl z této pohledávky zkrátili. Uvádí-li se v rozsudku první stolice, že ona úmluva nestala se proti současnému vrácení směnek a že směnky byly žalovanými teprve později Františkem Č-em vráceny, nemá to pro věc významu, neboť žádati vrácení směnek při jejich placení nebo jinakém vyrovnání jest právem dlužníků a, nepoužijí-li oni tohoto práva v důvěře, že jim směnka bude později vrácena, jde to jedině na jejich vrub a nebezpečí. Nikterak nelze však z toho dovozovati, jak se o to pokouší žalobkyně, že tím dluh z původního právního důvodu znovu pro ni obživl. Vzhledem na tento stav nebylo třeba v tomto sporu ani na místě, zkoumati a rozhodovati o tom, zda majetkovou dohodou mezi manželi Č-ovými přešla polovice původní společné pohledávky na žalobkyni připadající právně na Františka Č-a čili nic a zda a pokud notář se proti této dohodě nebo příkazu jemu žalobkyni sdělenému zachoval, neboť v tomto sporu nelze otázky tyto s právním účinem proti těmto mimo spor stojícím osobám řešiti. Pro rozhodnutí rozepře stačilo zkoumati, zda žalobní nárok uplatněný jedině z původního svého právního důvodu jest po právu a dle toho, co bylo uvedeno, měla býti otázka tato vyřešena záporně.

Čís. 4463.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém.

Zaměstnanec nebyl p o z á k o n n o u d o b u zaměstnán na v e l k é m majetku pozemkovém, neměl-li hospodářský celek, na němž byl zaměstnán, výměry §u 2 záborového zákona, nýbrž přešel do rukou majitele, jehož celkový majetek onu hranici přesahoval, teprve v době, od níž do skončení služebního poměru neuplynulo 10 let. Lhostejno, že za dřívějších majitelů byly ke statku připachtovány pozemky a tím hranice §u 2 záb. zák. byla překročena.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Rv I 1790/24).

Žaloba zaměstnance na zaměstnavatele o placení zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c. N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Dovolatel domáhá se úpravy zaopatřovacích požitků jako bývalý zaměstnanec na velkém majetku pozemkovém, tudíž dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. Tento zákon vztahuje se na bývalé zaměstnance na velkém majetku pozemkovém a přísluší jim stanovené požitky po 10 služebních letech 40% (§ 4 cit. zák.), celé pak po 40 leté, po případě 35 leté službě. (§ 3 cit. zák.) Není sporu o tom, že žalovaný koupil sv. Jakubský dvůr jako samostatné těleso hospodářské a knihovny dne 29. března 1910, převzal žalobce jako šafáře a ustanovil ho provi-